

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА**

**ТРАНСФОРМАЦІЯ
ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ:
ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ**

**МАТЕРІАЛИ
І всеукраїнської науково-практичної конференції**

21 лютого 2024 року

Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2024

УДК 341.3:32(477)(082)
Т 65

*Рекомендовано до друку Вченою Радою
Навчально-наукового інституту права та політології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 3 від 27 березня 2024 року)*

Т 65 Трансформація правової системи України: виклики сучасності : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 21 лютого 2024 р. / за заг. ред. П. В. Горінова, С. І. Москаленка, Н. В. Сухицької. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 404 с.

Збірник містить матеріали тез учасників І Всеукраїнської науково-практичної конференції «Трансформація правової системи України: виклики сучасності», що присвячуються вирішенню актуальних питань захисту прав людини з врахуванням соціально-гуманітарних і філософських аспектів.

Збірник призначено для науково-педагогічних працівників, аспірантів, докторантів, студентів закладів вищої освіти, фахівців-практиків.

УДК 341.3:32(477)(082)
DOI: https://doi.org/10.31392/UDU-Vn-pk_NNIPiP_2024

© Автори публікацій, 2024
© ННІПіП УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024
© Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

Войціховський А. В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4
Харківського національного університету внутрішніх справ,
voitsihovsky@gmail.com;

Блінков І. Д.,
курсант групи Ф4-101 факультету № 4
Харківського національного університету внутрішніх справ,
illablinkov439@gmail.com

ЕВОЛЮЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ МІЖНАРОДНИХ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПРАВОЗАХИСНОГО СПРЯМУВАННЯ

Характерною особливістю еволюції міжнародних відносин у ХХ столітті стала поява міжнародних неурядових організацій і виразне зростання їх впливу в різних сферах суспільства, включаючи правозахисний аспект. Такі організації діють в усьому світі протягом більш ніж століття, і практично всі країни на шляху до демократії пройшли необхідні етапи, пов'язані зі становленням інституту неурядових організацій.

У міжнародно-правових документах та академічній літературі термін «міжнародні неурядові організації» використовується для опису організацій, які функціонують на різних рівнях, таких як національний, субрегіональний, регіональний чи міжнародний, мають статус суб'єкта міжнародних відносин і реалізують свої цілі в економічній, екологічній, професійній, освітній, правозахисній сферах тощо.

Згідно з Резолюцією 1296 (XIV) Економічної і Соціальної Ради ООН від 23 травня 1968 року міжнародна неурядова організація – це будь-яка міжнародна організація з недержавним характером представництва, добровільним характером діяльності, яка не ґрунтується на міжурядовій угоді та не переслідує жодної комерційної мети [1, с. 204].

Проводячи аналіз юридичної природи міжнародних неурядових організацій, слід відзначити, що вони не вважаються суб'єктами міжнародного права, але можуть діяти як суб'єкти міжнародно-правових відносин. Одночасно, враховуючи значущий внесок цих організацій у розвиток міжнародних відносин та їх вплив на світовий правопорядок, наукова і міжнародна спільнота визнає їх як суб'єктів міжнародного права із спеціальною правосуб'єктністю.

Збільшення чисельності та активності міжнародних неурядових організацій, зокрема правозахисного спрямування, асоціюється з формуванням Організації Об'єднаних Націй. Незважаючи на відмінність загальновизнаної позиції, існує досить довга історія становлення і розвитку міжнародних неурядових організацій, яка надає їм важливе місце у глобальних трансформаціях, що визначають міжнародну спільноту протягом останніх двох століть.

Перші правозахисні міжнародні неурядові організації виникли внаслідок активності аболіціоністів, які ініціювали громадський рух за ліквідацію рабства серед темношкірих. Цей правозахисний напрямок формувався наприкінці XVIII століття в США та Великобританії і з'явився в діяльності неурядових організацій, таких як Пенсільванське товариство проти рабства негрів (1775 р.), Нью-Йоркське вільне товариство (1785 р.), Британське товариство за скасування работоргівлі (1787 р.) та інші. Ці організації вплинули на формування як національного законодавства, зокрема, сприяючи прийняттю Акта про заборону работоргівлі 1807 року британським парламентом, так і на міжнародні переговори. Аболіціоністи активно брали участь у розробці Міжнародної декларації про заборону работоргівлі під час Віденського конгресу в 1815 році та інших ініціатив.

Далі в історії розвитку міжнародних неурядових організацій, насамперед правозахисних відзначається період між двома світовими війнами. Після Першої світової війни в 1919 році відбувся важливий етап, пов'язаний із заснуванням Ліги Націй – першої універсальної міжурядової організації. Ліга Націй розпочала взаємодію з представниками міжнародних неурядових організацій, запрошуючи їх на свої засідання та консультуючись з ними. Незважаючи на відсутність офіційних правил, між Лігою Націй та міжнародними неурядовими організаціями виник інтенсивний консультативний процес.

У післявоєнний період настав новий етап у розвитку міжнародних неурядових організацій правозахисного спрямування, який характеризується визнанням їхньої міжнародної правосуб'єктності. Значна кількість організацій, зокрема Міжнародна демократична федерація жінок (1945 р.), Міжнародна організація журналістів (1946 р.), Міжнародна асоціація юристів-демократів (1946 р.) та інші, виникли як пацифістська реакція на жакливі прояви війни.

З моменту утворення ООН міжнародні неурядові організації були офіційно визнані в міжнародному праві відповідно до статті 71 Статуту ООН: «Економічну і Соціальну Раду уповноважується проводити належні заходи для консультації з неурядовими організаціями, зацікавленими в питаннях, що входять в її компетенцію». Проте це визнання існування міжнародних

неурядових організацій мало обмежений ефект і не надавало їм статусу повноцінного суб'єкта міжнародного права.

З метою систематизації взаємодії ООН із міжнародними неурядовими організаціями Резолюцією Економічної і Соціальної Ради ООН 3(II) від 21 липня 1946 року було створено Комітет ООН з неурядових організацій. [2] До основних завдань Комітету відноситься: контроль за розвитком відносин між ООН та міжнародними неурядовими організаціями; щорічний розгляд заяв від міжнародних неурядових організацій щодо надання їм консультативного статусу; розгляд доповідей про діяльність цих організацій із загальним або спеціальним консультативним статусом тощо.

Хоча офіційний статус міжнародні неурядові організації отримали лише в Секретаріаті ООН та Економічній і Соціальній Раді ООН, вони виявляють досить активну участь у взаємодії з Генеральною Асамблеєю ООН та Радою Безпеки ООН. Таким чином, можемо вбачати утворення певного механізму для залучення міжнародних неурядових організацій до співпраці в рамках ООН.

Значущим етапом у визнанні юридичного статусу міжнародних неурядових організацій, зокрема правозахисних на регіональному рівні стало прийняття 24 квітня 1986 року Радою Європи Конвенції про визнання юридичними особами міжнародних неурядових організацій [3], яка набула чинності 1 січня 1991 року. Цей юридичний акт передбачає автоматичне визнання правосуб'єктності міжнародних неурядових організацій, прив'язуючи їх національну приналежність до офіційного місця їхнього розташування. Однак ефективність цієї Конвенції отримала критичні зауваження через обмежену кількість держав-учасниць та активні прагнення міжнародних неурядових організацій до визнання на міжнародному рівні, а не в конкретній національній країні.

Аналіз процесу становлення та еволюції міжнародних неурядових організацій, їх інтеграція в національні та міжнародні правозахисні структури, демонструє, що ефективність правозахисної діяльності обумовлена наявністю визначених міжнародним співтовариством стандартів. З цього приводу важливо, щоб міжнародна спільнота, керуючись принципом прямої взаємозалежності між повагою прав людини і демократією, сприяла визнанню повноцінного міжнародно-правового статусу міжнародних неурядових організацій. Це дозволить забезпечити успішне функціонування зусиль цих організацій у сфері захисту прав людини.

Внесок міжнародних неурядових організацій правозахисного спрямування важливий не лише в контексті досягнутих результатів та викликаного ними оптимізму, який вони вселяють щодо захисту прав людини, але й в тім, що вони представляють собою механізм захисту, доступний кожній людині у всьому світі. Як і багато інших неурядових

організацій, вони керуються і координуються приватними особами, але їх вплив суттєво зумовлений добровільною підтримкою їхньої діяльності іншими членами суспільства. Цей факт надає їм особливу значущість в очах тих індивідів, які прагнуть зробити свій внесок у поліпшення ситуації з правами людини у всьому світі.

Використані джерела:

1. Права людини у міжнародному праві : підручник [Бакумов О. С., Варунц Л. Д., Войціховський А. В., Гудзь Т. І. та ін.] / за заг. ред. канд. юрид. наук, доц. А. В. Войціховського. Харків : ООО «Планета- Принт», 2021. 404 с.;
2. The Committee on NGOs / UN. URL : <https://ecosoc.un.org/en/ngo/committee-on-ngos> (дата звернення 26.01.2024);
3. European Convention on the Recognition of the Legal Personality of International Non-Governmental Organizations : international agreement adopted by the Council of Europe on April 24, 1986 / Council of Europe. URL : <https://rm.coe.int/168007a67c> (дата звернення : 26.01.2024).

УДК 340.11

Єрмоленко-Князева Л. С.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права та соціально-гуманітарних дисциплін
Львівської академії Національного авіаційного університету,
tata25051970@ukr.net*

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ПРАВОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ

Як бачимо, глобалізаційні процеси в сучасному світі торкнулися не лише політики, економіки, соціології, культури, а й правової сфери. Правова глобалізація передбачає формування наднаціональної системи правового регулювання суспільних відносин. А отже, відбувається уніфікація чинного вітчизняного законодавства, що є поштовхом для формування універсального міжнародного права. Тобто вплив глобалізаційних процесів на національну правову систему позначається на правотворенні і правотворчості, що являють собою дуже складні процеси. В умовах глобалізації істотній зміні піддається концепція прав і свобод людини і громадянина, посилюються тенденції їх стандартизації. Ми спостерігаємо, що на наднаціональний рівень правового регулювання піднята проблема прав і свобод людини.

Продукт глобалізації є наднаціональне право, яке представляє особливу сферу правового регулювання, в рамках якої взаємодіють суб'єкти національного і міжнародного права.

Войціховський А. В., Блінков І. Д.

ЕВОЛЮЦІЯ МІЖНАРОДНОЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ МІЖНАРОДНИХ
НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ПРАВОЗАХИСНОГО СПРЯМУВАННЯ204

Єрмоленко-Князєва Л. С.

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ПРАВОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ.....207

Каптан М. В., Зінчук А. М.

КОНЦЕПЦІЯ ПОСТАЧАННЯ ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНІ,
НА ПРИКЛАДІ ДЕРЖАВ-ПАРТНЕРІВ ВІДПОВІДНО ДО НОРМ МГП211

Кириєнко О. С.

ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО УСИНОВЛЕННЯ.....215

Колодяжний М. Г.

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КЕРУВАННЯ ТРАНСПОРТНИМИ
ЗАСОБАМИ У СТАНІ АЛКОГОЛЬНОГО СП'ЯНІННЯ: ЩОДО НАПРЯМІВ
УДОСКОНАЛЕННЯ В УКРАЇНІ ВІДПОВІДНО ДО ПРАКТИКИ ЄС218

Крижна В. В., Крижна А. Є.

ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ
МІЖНАРОДНИХ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ.....221

Мальцев В. В., Терезюк І. І.

ПРАВА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН ПІД ЧАС ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ
В УКРАЇНІ.....225

Полуніна Л. В.

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАХИСТУ ПРАВ БІЖЕНЦІВ228

Рябовол Л. Т.

ДЖЕРЕЛА МГП ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ
ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....231

Тимошук О. Г.

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ВИКЛИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
В КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА СВОБОД ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ.....234

Токарчук О. В.

НАЦІОНАЛЬНА ПРАВОВА КУЛЬТУРА НА ШЛЯХУ УКРАЇНИ
ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ236

Наукове видання

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Матеріали
І всеукраїнської науково-практичної конференції
Київ, 21 лютого 2024 року

Матеріали друкуються мовою оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.

Підписано до друку 27 березня 2024 р.
Формат 60x84/16. Папір офісний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. др. арк. ., Об.-вид. арк. .,
Наклад 300 прим. Зам №
Віддруковано з оригіналів

ВИДАВНИЦТВО

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Свідectво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 7896 від 25.07.2023